

Spis map

Mapa 6.1. Cele japońskiej ekspansji w Azji (1868–1945)	215
Mapa 6.2. Europa w 1914	226
Mapa 6.3. Ekspansja ZSRR w Europie Wschodniej w początkowym okresie zimnej wojny	245
Mapa 6.4. Cele ekspansji Włoch w Europie i Afryce (1861–1943)	250
Mapa 7.1. Ameryka Północna w 1800	291
Mapa 7.2. Ekspansja USA na zachód (1800–1853)	294
Mapa 8.1. Europa w apogeum potęgi Napoleona (1810)	333
Mapa 8.2. Europa Środkowa w 1866	350
Mapa 8.3. Europa w 1935	376
Mapa 10.1. Azja	439
Mapa 10.2. Roszczenia państw regionu na Morzu Południowochińskim	440
Mapa 10.3. Morze Wschodniochińskie	441
Mapa 10.4. Pierwszy i drugi łańcuch wysp	442
Mapa 10.5. Główne cieśniny morskie w Azji Południowo-Wschodniej	448

Spis tabel

Tabela 1.1. Główne teorie realistyczne	28
Tabela 3.1. Wskaźniki bogactwa i populacji Wielkiej Brytanii i Rosji (1830–1913)	80
Tabela 3.2. Wskaźniki bogactwa i populacji Francji i Prus/Niemiec (1830–1913)	83
Tabela 3.3. Procentowy udział w bogactwie Europy (1816–1940)	89
Tabela 3.4. Procentowy udział w bogactwie Europy (1941–1944)	92
Tabela 3.5. Relatywne bogactwo supermocarstw (1945–1990)	93
Tabela 6.1. Liczebność armii europejskich (1875–1895)	228
Tabela 6.2. Procentowy udział w bogactwie światowym (1830–1940)	267
Tabela 7.1. Zaludnienie półkuli zachodniej (1800–1900)	292
Tabela 7.2. Wielka Brytania a Stany Zjednoczone (1800–1900)	300
Tabela 8.1. Populacje mocarstw europejskich (1750–1816)	340
Tabela 8.2. Liczebność armii europejskich (1789–1815)	343
Tabela 8.3. Liczebność armii europejskich w okresie wojen o zjednoczenie Niemiec (1862–1870)	356
Tabela 8.4. Liczebność armii europejskich (1900–1918)	365
Tabela 8.5. Liczebność armii europejskich (1920–1930)	368
Tabela 8.6. Liczebność armii europejskich (1933–1938)	382
Tabela 8.7. Liczebność armii francuskiej i niemieckiej po mobilizacji (1938–1940)	384
Tabela 8.8. Liczebność armii europejskich (1939–1941)	385
Tabela 9.1. Liczebność armii europejskich (1820–1858)	420
Tabela 9.2. Liczebność armii europejskich w okresie wojny krymskiej (1853–1856)	420
Tabela 9.3. Liczba wojen w Europie w zależności od struktury systemu (1792–1990)	425

Spis treści

PRZEDMOWA DO WYDANIA POLSKIEGO	v
PRZEDMOWA DO WYDANIA UAKTUALNIONEGO	ix
PRZEDMOWA DO WYDANIA PIERWSZEGO	xiii
PODZIĘKOWANIA	xvii
I. Wprowadzenie	1
Realizm ofensywny	5
Zalety i ograniczenia teorii	9
Pogoń za potęgą	13
Liberalizm kontra realizm	16
Liberalizm	17
Realizm	20
Polityka siły w liberalnej Ameryce	29
Dlaczego Amerykanie nie lubią realizmu	31
Retoryka a praktyka	32
Struktura książki	35
II. Anarchia i walka o potęgę	37
Dlaczego państwa dążą do potęgi	37
Podstawowe założenia	38
Postępowanie państw	41
Wyrachowana agresja	47
Granice hegemonii	51
Potęga a strach	54
Hierarchia celów państwa	57
Budowanie światowego porządku	60
Współpraca międzynarodowa	65
Podsumowanie	67
III. Bogactwo a potęga	69
Materialne podstawy potęgi	71
Populacja i bogactwo: fundamenty potęgi militarnej	76

Ekonomiczne podstawy potęgi militarnej	85
Różnica między potęgą potencjalną a potęgą wojskową	94
Zasada malejących korzyści	95
Różnice w wydajności	99
Różnice w zakresie struktury sił zbrojnych	101
IV. Prymat wojsk lądowych	103
Podbój a wymuszanie	106
Marynarka wojenna i jej ograniczenia	107
Historia blokad	111
Dlaczego blokady nie działają	117
Lotnictwo strategiczne i jego ograniczenia	119
Historia nalotów strategicznych	122
Bombardowanie mocarstw	123
Bombardowanie słabszych państw	128
Przyczyny niepowodzenia nalotów strategicznych	133
Znaczenie armii lądowej	136
Znaczenie barier wodnych	140
Dlaczego akweny przeszkadzają armiom	141
Historia operacji amfibijnych	147
Mocarstwa kontynentalne i wyspiarskie	156
Broń nuklearna a równowaga sił	159
Dominacja nuklearna	159
Potęga militarna w świecie MAD	162
Pomiar potęgi militarnej	166
Podsumowanie	168
V. Strategie przetrwania	171
Cele operacyjne państw	173
Hegemonia regionalna	173
Maksymalizacja bogactwa	176
Prymat na lądzie	178
Dominacja nuklearna	178
Strategie zwiększania potęgi	180
Wojna	180
Szantaż	187
Sprowokować i wykrwawić	188
Wykrwawianie	190

Strategie wobec agresorów	191
Równoważenie	191
Przerzucanie odpowiedzialności	194
Pokusa przerzucania odpowiedzialności	196
Strategie, których należy unikać	200
Rezygnacja z potęgi z pobudek realistycznych	202
Podsumowanie	203
VI. Mocarstwa w działaniu	207
Japonia (1868–1945)	211
Cele i rywale	214
Historia japońskiej ekspansji	216
Niemcy (1862–1945)	221
Cele i rywale	223
Historia ekspansji Niemiec	224
Związek Radziecki (1917–1991)	233
Cele i rywale	236
Historia ekspansji ZSRR	237
Włochy (1861–1943)	248
Cele i rywale	249
Historia ekspansji Włoch liberalnych i faszystowskich	251
Działania samobójcze?	255
Wilhelmińskie Niemcy (1890–1914)	259
Nazistowskie Niemcy (1933–1941)	263
Imperialna Japonia (1937–1941)	267
Nuklearny wyścig zbrojeń	272
Polityka nuklearna USA	273
Radziecka polityka nuklearna	279
Nie zrozumienie rewolucji nuklearnej	281
Podsumowanie	283
VII. <i>Offshore balancers</i>	285
Amerykański marsz ku potędze (1800–1900)	289
Objawione Przeznaczenie	293
Doktryna Monroe’a	299
Imperatyw strategiczny	302
Stany Zjednoczone a Europa (1900–1990)	305
Stany Zjednoczone a północno-wschodnia Azja (1900–1990)	312

Brytyjska wielka strategia (1792–1990)	317
Podsumowanie	321
VIII. Równoważenie a przerzucanie odpowiedzialności	325
Kiedy państwa przerzucają odpowiedzialność?	327
Rewolucyjna i napoleońska Francja (1789–1815)	330
Wprowadzenie	330
Strategie mocarstw	332
Rachunek potęgi	339
Bismarckowskie Prusy (1862–1870)	348
Wprowadzenie	348
Strategie mocarstw	350
Rachunek potęgi	353
Wilhelmińskie Niemcy (1890–1914)	358
Wprowadzenie	358
Strategie mocarstw	359
Rachunek potęgi	363
Nazistowskie Niemcy (1933–1941)	367
Wprowadzenie	367
Strategie mocarstw	369
Rachunek potęgi	381
Zimna wojna (1945–1990)	387
Wprowadzenie	387
Strategie mocarstw	388
Rachunek potęgi	394
Podsumowanie	396
IX. Przyczyny wojen między mocarstwami	401
Struktura a wojna	404
Dwubiegunowość a wielobiegunowość	405
Okazje do wojny	406
Nierównowaga sił	408
Ryzyko błędnej kalkulacji	410
Zrównoważona a zachwiana wielobiegunowość	412
Podsumowanie	414
Wojny mocarstw w nowoczesnej Europie (1792–1990)	415
Epoka napoleońska (1792–1815)	417
Wiek XIX (1815–1902)	418

Epoka Cesarstwa Niemieckiego (1903–1918)	421
Okres międzywojenny (1919–1938)	422
Epoka nazistowskich Niemiec (1939–1945)	423
Zimna wojna (1945–1990)	423
Analiza	424
Podsumowanie	426
X. Czy wzrost potęgi Chin doprowadzi do wojny?	429
Realizm ofensywny w skrócie	432
Amerykańskie dążenie do hegemonii	435
Śladami Wuja Sama	438
Chińska Realpolitik	438
Dlaczego Chiny nie są w stanie ukryć wzrostu swojej potęgi	451
Nadchodząca koalicja równoważąca	455
Wuj Sam kontra smok	456
Co zrobią sąsiedzi Chin?	461
Jak będzie wyglądać rywalizacja amerykańsko-chińska?	467
Czy dojdzie do wojny?	468
Geografia Azji	469
Liczba mocarstw a wojna	472
Komunizm a nacjonalizm	473
Nadzieje na pokojowy rozwój	477
Konfucjański pacyfizm	477
Rób interesy, nie wojnę	482
Podsumowanie	486
INDEKS NAZWISK	487
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH	491
INDEKS POJĘĆ	497
SPIS MAP	499
SPIS TABEL	501

TOWARZYSTWO AUTORÓW I WYDAWCÓW
PRAC NAUKOWYCH
UNIVERSITAS

REDAKCJA

ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków
tel./fax 12 423 26 05 / 12 423 26 14 / 12 423 26 28
www.universitas.com.pl

PROPOZYCJE WYDAWNICZE

Kontakt: janek@universitas.com.pl

WSPÓŁPRACA PROMOCYJNA

Kontakt: marketing@universitas.com.pl

DRUK NA ŻYCZENIE

Kontakt: redtech@universitas.com.pl

DYSTRYBUCJA oraz KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

ul. Żmujdzka 6B, 31-426 Kraków
ksiegarnia@universitas.com.pl
tel./fax 12 413 91 36 / 12 413 91 25

ZAMÓW NASZ BEZPŁATNY KATALOG

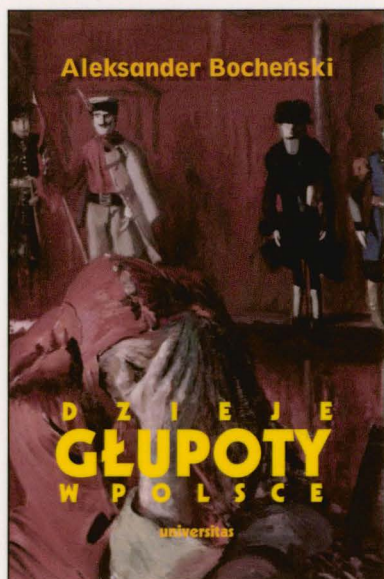
tel. 12 423 26 05 / 12 418 23 75

www.universitas.com.pl

WYDAWNICTWO
UNIVERSITAS

www.facebook.com/Wydawnictwo.Universitas

Zawsze wobec każdego stanu, w jakim znalazło się nasze zbiorowisko, pytanie: jaka jest nasza w tym rola, jak mogliśmy zwycięstwo powiększyć, klęski uniknąć – będzie ważniejsze od zagadnienia: o ile ten wróg jest łotrem, przestępcą i o ile „plami” swoją historię.

Aleksander Bocheński

Jakie reguły
między

Jakie strategie stosują

Kiedy rywalizacja
prowadzi do wojen?

Biblioteka UZ

nr inw.: ks 2 - 258983

II 258983

*

Tragizm polityki mocarstw to, obok Końca historii Francisca Fukuyamy i Zderzenia cywilizacji Samuela P. Huntingtona, jedna z najważniejszych książek o polityce międzynarodowej napisanych po zakończeniu zimnej wojny. Profesor John J. Mearsheimer, łącząc wyśmienity styl wypowiedzi z klarownością wywodów, zmysł teoretyczny z wnikliwą analizą historyczną, krok po kroku objaśnia mechanizmy rywalizacji między państwami, znaczenie potęgi, przyczyny wojen i wiele innych zagadnień. Podważa dominujące po 1989 roku idealistyczne wyobrażenia i przesadnie optymistyczne prognozy, a trafnością swoich sądów jak mało kto dowodzi, że teoria stosunków międzynarodowych może nam nie tylko powiedzieć wiele o przeszłości, ale być także użytecznym narzędziem wyjaśniania teraźniejszości i prognozowania przyszłości.

Patroni medialni:

NOWA KONFEDERACJA
thinkzine

HISTORIA
Książki

www.universitas.com.pl

ISBN 978-83-242-3477-6

9 788324 234776

69,00 zł z VAT